

Mimořádné hostování Simona Rattla

Dlouho očekávaná trojice koncertů České filharmonie pod taktovkou **sira Simona Rattla** a s Magdalenou Koženou mezi sólisty se setkala se zcela mimořádným ohlasem.

JINDŘICH BÁLEK

Sir Simon Rattle dirigoval poprvé v historii Českou filharmonii a učinil tak s elegancí a velkým smyslem pro Dvořáka i Mahlera. Na programu byl Zlatý kolovrat ze symfonických básní podle Erbeny. Všechny čtyři pozdní Dvořákovy skladby podle Kytice bývají v repertoáru opomíjeny – sir Simon Rattle je ale provádí opakovaně a s Berlínskou filharmonií je dokonce nahrál. A ve čtvrtek v Rudolfinu řídil Dvořáka zpaměti, v provedení, které znělo přirozeně, živě, se spoustou zajímavých detailů a lyrických ztišení. Od počátku vládla nálada jakési domovské spřízněnosti.

Druhým dílem večera byla *Píseň o zemi*, která je vlastně velkou orchestrální symfonií o šesti větech pro tenor, mezzosoprán a velký orchestr. Poslední Mahlerovo velké dílo je oslavou radosti života i předtuchou blízké smrti a loučením. A vzniklo jen o deset let později, takže mezi pozdním Dvořákem a Mahlerem vynikla jistá spřízněnost. Rattle *Píseň o zemi* společně se svou manželkou Magdalenou Koženou provedl už loni v lednu v Mnichově a o velkém ohlasu svědčí i to, že Bavorský rozhlas svůj živý snímek záhy poté vydal. Tenorový part v Praze zpíval vynikající hrdinný tenor Simon O'Neill. V první části musí zpívat až s brutálním nasazením proti celému orchestru. Ve třetí a páté části ale bylo možné slyšet i barevnější a osobnější tón. Orchester hrál s barvitou lehkostí, přestože se jedná o velmi komplikovanou partituru. A Rattle hráče vedl téměř s pohodlnou jistotou.

Magdalena Kožená vládne jinou hlasovou polohou, než je onen temně plný alt, jaký známe z referenčních nahrávek. Ukázala ale, že i se subtilnějším hlasem lze dosáhnout mimořádné přesvědčivosti a koncentrovanosti. Dosáhla efektu jednolitě dlouhé kantilény, která zejména v závěrečné dlouhé větě Rozloučení mimořádně působila. Orchesterální dopro-

Sir Simon Rattle se svou manželkou Magdalenou Koženou během koncertu v berlínském Waldbühne (24. června 2018)

FOTO PROFIMEDIA

vod je v částech pro mezzosoprán koncipován úsporněji a stojí na sólech, zejména na hobojevých, která se skvěle dařila Janě Brožkové.

Anglie je po dlouhá léta pro českou hudbu zemí zaslíbenou. A to z mnoha důvodů. Jedním z nich byl dlouholetý export gramofonových desek Supraphonu. A je až neuvěřitelné slyšet od Simona Rattla tuto vzpomínku, kterou řekl České-

mu rozhlasu: „Můj vztah k České filharmonii jde až hluboko do dětství. Být v obchodě s deskami pro mě bylo fascinující, asi jako když vezmete dítě do cukrárny. Mohl jsem si dovolit jediné desky ze Supraphonu, ostatní labele byly drahé. Takže když mi bylo devět, pořídil jsem si svou úplně první nahrávku. Vite, co na ni bylo? *Zlatý kolovrat*. S Českou filharmonií a Zdeňkem Chalabalou.“

Celkem třikrát u nás Rattle hostoval s Berlínskými filharmonií, Pražské jaro uzavíral před několika lety *Šestou* Mahlerovou symfonií. U příležitosti 25. výročí pádu železné opony v Praze provedli Beethovenovu *Devátou* a sólistou první poloviny koncertu byl Ivo Kahánek v *Inkantacích* Bohuslava Martinů. A ze Španělského sálu Pražského hradu se přenášel Evropský koncert Berlínských filhar-

moniků, kde Rattle dirigoval Beethovenovu *Pastorální* a Magdalena Kožená zpívala *Biblické písně*. Všechny koncerty měly punc exkluzivity – toto hostování u České filharmonie ovšem působilo skutečně nejlidštějším a nejosobnějším dojmem. Mělo špičkovou úroveň bez jakékoli okázalosti. Domluvit další hostování je samozřejmě vždy náročné, ale všichni si přejí, aby se podařilo.

T. G. M. jako anonym

Studii Richarda Vaška by měli číst všichni, kdo si glorifikují první republiku a osobnost jejího zakladatele. Ukazuje totiž Masaryka jinak než jako moudrého tatíčka na piedestalu. T. G. M. ani ve své funkci nedokázal potlačit svou letoru polemiku. Pokud se mu nelíbilo, co o něm či jeho politických spojencích uveřejňoval tisk, reagoval anonymními polemikami, které umísťovali do spřízněných novin jeho úředníci nebo blízcí publicisté. V těchto článcích o sobě psal ve třetí osobě a vychvaloval svou politiku. Jedním z nejčastějších cílů Masarykových polemik byl jeho dávný přítel Karel Kramář. Některé Masarykovy výpady vůči Kramářovi se dají těžko označit jinak než jako perfidní. Například když píše, že je v Praze veřejným tajemstvím, že Kramář dostává od banky za své vklady lepší úrok než běžný. Vedle polemik psal Masaryk anonymně i literární recenze, většinou na novinky anglo-americké prózy. V nich se často spokojil s převyprávěním děje a moralistním komentářem. Cenná studie Richarda Vaška je doplněná edicí dosud nepublikovaných textů. **Petr Zídek**

Richard Vašek: „Račte to podepsat libovolnou šifrou.“ Academia a Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Praha 2018. 357 stran

Kankán po půl století

Pokud měl nějaký vzor, byl to Leonardo da Vinci, napsal spisovatel Jiří Mucha o svém otci, slavném malíři secesní éry Alfonse Muchovi. Obdivoval šíři jeho zájmů „od architektury po šperky, od kostelních oken po ilustrace, pastely, oleje, miniatury...“, zkrátka jeho encyklopedického ducha. A s erudicí talentovaného publicisty, jenž rovněž mnohé zažil, zaznamenal otcův život a jeho tvůrčí usilování v putavé knize *Kankán se svatozáří*. Vyšla před padesáti lety a čtenáře zaujala nejen líčením malířova putování z moravských Ivančic za vzděláním do Evropy, za slávou do Paříže i za výtěžkem do Ameriky, ale zejména osobně vnímanou atmosférou uměleckého kvasu přelomu století, dobového kontextu, dráždivého půvabu dandyů a dam, jež byly kumštýřům inspirací i záhytným bodem. Nejen fakta, ale i vlastní Muchovy zápisky, reprodukce prvních československých známek, bankovek i známých děl skýtá nové vydání knihy. O Muchovi se opět mluví, přinejmenším v souvislosti s jeho Slovanskou epopejí – a je dobré znovu (nebo poprvé) si přečíst, co jejimu vzniku předcházelo. **Marta Švagrová**

Jiří Mucha: *Kankán se svatozáří – Život a dílo Alfonse Muchy*. Garamond 2019, 352 stran

O Rusku a genetice

Genetika už není téma jen pro znalce. Díky profesorovi Doleželovi a úspěchu při luštění genomu pšenice to ví i širší veřejnost. Výstava *Rostliny budoucnosti* nabízí i jinou stránku tématu, a to na fotografiích Švýcara Maria del Curta. Vznikly na cestách po experimentálních stanicích Vavilovova institutu v Rusku. Život Nikolaje Vavilova (1887–1943) vypovídá o této zemi leccos. Genetik, jenž zkoumal odolnost rostlin vůči chorobám, aby odvrátil hrozbu hladu, byl roku 1940 zatčen a poté zemřel v gulagu na následky hladu. Přesto po něm nazvaný ústav rozvíjel „buržoazní pavědu“ – genetiku. A protože Rusko je obrovské, stanice Vavilovova institutu leží i v nejdlehlších oblastech. Mario del Curto po nich cestoval a fotil. I proto jeho snímky oslovují i ty, které zajímá Rusko generací po pádu komunismu. Nespátíte na nich známé stereotypy – na jedné straně rozvoj a bohatství oligarchů, na druhé straně zaostalost odlehleho venkova. Je to spíš výpověď o společnosti snažící se fungovat i v těch oblastech života, jež jsou mimo dosah běžné mediální pozornosti. **Zbyněk Petráček**

Nature - Future: *Rostliny budoucnosti*. Galerie Věda a umění. Akademie věd ČR, Praha, do 12. 4.

O katedrále v Remeši

Pátým a zatím posledním dílem edice *Stavitelé katedrál* nakladatelství Ars Auro Prior je obsáhlá publikace *Katedrála v Remeši* (chrám pro korunovace francouzských králů). Iniciátor rozsáhlého knižního projektu historik umění Peter Kováč opatřil svazek podrobným textem a celou řadou fotografií, o které se autorsky dělí s Lenkou Horákovou. Kováčův vstup doplňují studie nejvýznamnějších znalců renešánské katedrál z celého světa. Poprvé je zde do češtiny přeložen francouzský korunovační řád z poloviny 13. století, pojednání středověkého teologa Jeana Goleina o symbolice a významu korunovace francouzských panovníků a další zajímavé dokumenty. Remešská katedrála, největší architektonický skvost středověké Francie, patří k nejčastěji navštěvovaným památkám tohoto období. Její architekti a sochaři významně ovlivnili gotické umění v Anglii, Itálii, ve Španělsku, Německu i v celé střední Evropě. Více než 700 stran a 500 reprodukcí přibližuje renešánskou katedrálu ve všech detailech, týkajícími se její stavby i událostí, které se v ní odehrály. **Blanka Frajerová**

Peter Kováč: *Katedrála v Remeši*, Ars Auro Prior 2018, 720 stran

Jižní divadelní spojka

Do jubilejní, 100. sezony vstoupilo letos Jihočeské divadlo. Výročí připadá na 6. září, připomínat se ovšem bude celý rok. Oslavy už probíhají – první divadelní přehlídkou Jihočeského divadla v Praze s názvem *Jižní spojka*. Na prknech Disku, NoDu, divadla ABC a ve Foru Karlín se tento týden začaly prezentovat všechny čtyři soubory – komorní inscenaci *Téměř dokonalá láska*, inspirovanou osudem Nataschy Kampuschové, autorskou hrou o lásce k moři a snech českého národa *Čechomíř*, participačním divadlem *GAME* či dětskou operou Benjamina Brittena *Komínček*, závěr obstará autorské taneční představení choreografa a režiséra Petra Zusky *Klíče odnikud*. Na politické drama *Elity* (na snímku) svezl naopak diváky autobus z Prahy do Budějovic. „Máme ambice region překračovat, proto by nás těšilo, kdyby z této naší přehlídky v Praze vznikla nová tradice,“ navrhuje ředitel Jihočeského divadla Lukáš Průdek. V květnu Budějovičtí oslaví interaktivní vizuálně-zvukovou instalaci 70. narozeniny svého Malého divadla, v závěru roku pak 200. jubileum historické budovy Jihočeského divadla. **Jindřich Rosendorf**

Jihočeské divadlo v Praze, 26. 2. – 11. 3.